

Jednym z najistotniejszych faktów w życiu człowieka jest to, że on się rozwija, że się staje, że jest nieustannie w drodze.

1. Człowiek nic nie umie, niczego nie zna w sposób wrodzony. Musi więc wszystkiego uczyć się, wszystkiego poznawać, do wszystkiego ustosunkowywać się uczuciowo, w sposób ułatwiający jego współżycie z otoczeniem ludzkim.
2. Specyficznie ludzkie uzdolnienia to: inteligencja, twórczość, wolność, zdolność do miłości, poszukiwanie prawdy. One mogą ale nie muszą się rozwinąć w człowieku, bo w psychice człowieka nie ma nic gotowego, wszystkiego musi się człowiek dopracować.
3. Równowaga psychiczna, zadowolenie z siebie i z życia mogą być nieraz przeszkodą w rozwoju, bo dają człowiekowi święty spokój i usypiają jego wrodzony pęd do rozwoju. Pożyteczne jest więc dla człowieka, gdy spotykają go jakieś niepowodzenia, straty, klęski, bo to powoduje dezintegrację, która, jeśli jest należycie przeżyta, prowadzi do rozwoju psychicznego.
4. Dla człowieka nie to jest ważne, jakie niepowodzenia czy też sukcesy spadają na niego, ale jak on je przeżywa. I co z nich powstanie dobrego.
5. Pozytywnym skutkiem niepowodzenia, czyli przeżytej frustracji, jest skierowanie wzmożonej energii na poszukiwanie innej drogi dojścia do celu, do którego dotychczasowa droga nie doprowadziła.
6. Przeżyte niepowodzenie może spowodować szukanie innego celu dla zaspokojenia tej samej potrzeby.

7. Stany konfliktowe należy uznać za niezbędne dla rozwoju psychicznego człowieka, a rozwój jest uwarunkowany przez jego naturę ludzką. Człowiek albo się rozwija albo popada w coraz większą degradację psychiczną.

8. Człowiek jest „skazany” na rozwój i ten rozwój nie zachodzi przypadkowo, ale według pewnych praw psychologicznych, z którymi trzeba się liczyć.

9. Aby prawidłowo przeżyć konflikt, trzeba uzyskać prawidłową hierarchię wartości, bo konflikt to starcie wartości na niższym i wyższym poziomie.

10. Rozwój człowieka zadany przez Stwórcę odbywa się według Jego praw. Zapoznanie się z tymi prawami i respektowanie ich w swoim życiu prowadzi do prawidłowego rozwoju.

11. Trzy czynniki decydujące o rozwoju człowieka:

a) wrodzoność,

b) wpływ środowiska społecznego,

c) autorozwój

12. Potrzeby rozwojowe dziecka:

a) potrzeba doznawania opieki i czułości,

b) potrzeba podziwiania,

c) potrzeba uznania i szacunku,

d) potrzeba bezpieczeństwa,

e) potrzeba poznawania, dociekania,

13. Najbardziej skuteczne sposoby oddziaływania środowiska społecznego na osobę:

a) syntonizacja – zdolność do biernego przyjmowania cudzych stanów emocjonalnych i udzielania innym własnych stanów,

b) naśladowanie – jest najpotężniejszym mechanizmem oddziaływania społecznego,

c) identyfikacja – naśladowanie o silnym związku uczuciowym z osobą-wzorem,

d) sugestia – wiąże się najbardziej ze sferą intelektualną. Łatwiej przyjmujemy poglądy osób, które kochamy i podziwiamy.

14. Wychowanie uczuciowości i popędliwości człowieka jest niezbędne, aby go uczłowieczyć. Spełnia tę rolę Kościół budząc życie religijne, gdyż jest ono związane z kształtowaniem uczuć i dążeń moralnych, to znaczy w najwyższym stopniu uspołecznionym.

15. Upragnione dobro bogacą się w człowieku włączając się w wyższe procesy psychiczne jak ocena owego dobra, obmyślanie sposobów jego osiągnięcia, zdolność do wysiłku, do przezwyciężania trudności, do opanowywania siebie samego przed odraczeniem oczekiwanej przyjemności.

16. Dążenie do przyjemności, do natychmiastowego zaspokojenia przyjemnościowych zachęceń, od dzieciństwa wypacza rozwój człowieka. Zwalnia go z podstawowych dążeń rozwojowych: z kształtowania w sobie wysiłku i powściągliwości, a przede wszystkim z liczenia się z innymi ludźmi z otoczenia.

17. Wolność wyboru takiego czy innego sposobu zachowania się w jakiejś sytuacji życiowej nie jest człowiekowi dana w formie gotowej. Osiąga się nią w różnym stopniu, a może jej w ogóle człowiek nie osiągnąć.

18. Na to co nazywamy wolą, skład się wiele zdolności:

- a) do oceniania pojawiających się pragnień,
- b) do decyzji, za którymi pragnieniami iść a z którego zrezygnować,
- c) do zrealizowania wybranego celu, co łączy się nieraz z wielkim wysiłkiem.

19. Wola jest zdolnością do władania sobą jak i okolicznościami świata zewnętrznego: zdolność do wysiłku, do powściągliwości, do decyzji.

20. Wola jest dana człowiekowi tylko w możliwości, to znaczy musi się dopiero ukształtować w jego psychice, aby mu w życiu służyła.

21. Człowiek skłania się do tej chęci, która najbardziej odpowiada jego ogólnemu nastawieniu intelektualnemu i uczuciowemu, jego upodobaniu, jego nabytym formom zachowania się, jednym słowem – całokształtowi jego „ja”.

22. Silna wola polega na silnych, dobrze zintegrowanych chęciach i dążeniach.

23. Jeśli silne dążenia są podporządkowane wartościom wysokim w hierarchii możemy powiedzieć o woli silnej i dobrej.

24. Do wyrobienia silnej woli trzeba w człowieku rozbudzić upodobanie do silnych dążeń i opanowania, a także zachęcać do podejmowania decyzji możliwych do zrealizowania i do bezwzględnego doprowadzenia ich do końca. Niezrealizowanie powziętych decyzji osłabia wolę zamiast ją wzmacniać.

25. Człowiek dąży do innych ludzi, z natury swej pragnie się z nimi wiązać, a więc kochać i być kochanym a największym cierpieniem jest poczucie osamotnienia.

26. Zdrowie psychiczne jest zdolnością:

a) do zaangażowania w pracę aż do pracy twórczej,

b) do życzliwych kontaktów społecznych,

c) do przeżywania w związku z tym zadowolenia, radości, poczucia szczęścia.

27. Zaburzenia psychiczne wskazują zawsze na niezaspokojenie jakiejś ważnej potrzeby psychicznej wpisanej w naturę człowieka.

28. W psychice człowieka wytwarzają się schematy myślowe schematy ustosunkowań uczuciowych do różnych sytuacji, ludzi, idei w związku z wcześniejszymi doświadczeniami życiowymi. Przeto jesteśmy skłonni do myślenia, odczuwania, postępowania, według ustalonych schematów, chociaż sytuacja może wymagać innego podejścia. Jest nam niezwykle

trudno zmienić te schematy.

29. Zdolność do utrwalania schematów warunkuje rozwój psychiczny człowieka, ale jednocześnie stanowi groźbę dla jego rozwoju. Nieraz trzeba nam wielkiego wysiłku lub nawet katastrofy życiowej żeby zmienić sposób myślenia, uczuciowego ustosunkowania się, postępowania.

30. Posługujemy się schematami przy organizowaniu nowych czynności myślowych i uczuciowo-dążeńowych, ale równocześnie w zniewalają nas do zachowywania się zawsze w ten sam sposób ze szkodą dla życia psychicznego dla rozwoju.

31. Bezmyślność i naśladownictwo jest łatwe do praktykowania, podczas gdy postawa twórcza, wymaga samodzielności i wysiłku.

32. Człowiek się rozwija, stopniowo się staje, kształtuje, należy go ujmować dynamicznie a nie statycznie! Rozwój jest uwarunkowany: czynniki wrodzone, oddziaływanie środowiska, własna aktywność samorealizacji.

33. Świat współczesny z nastawieniem na szukanie przyjemności, przebywania w świecie wynalazków technicznych, z natłokiem informacji bez znaczenia zubaża psychikę człowieka, który coraz mniej czerpie bodźców ze swego wnętrza a bardziej szuka ich na zewnątrz siebie w formie różnych przyjemności.

34. Pierwsze trudności w zdobywaniu i utrzymaniu wiary są natury emocjonalne. Wiara zależy nie tyle od intelektu, ile od prawidłowo zorganizowanej uczuciowości i dążeńowości człowieka, od prawidłowego ukształtowania wnętrza psychicznego, osobowości.

35. Trzy poziomy kształtującej się uczuciowości (uczuci dążeń):

a) poziom egocentryczny,

b) poziom alterocentryczny o wąskim społecznieniu,

c) poziom alterocentryczny o szerokim społecznieniu,

36. Odebranie instynktowi seksualnemu jego właściwych celów: prokreacji i uczenia się miłości, a pozostawienie jedynie możliwości zaspokojenia potrzeby fizjologicznej – jest jego degradacją, która prowadzi do degeneracji psychicznej człowieka, zabija w nim wrodzoną zdolność do miłości, osłabia witalnie, niszczy intelektualnie, izoluje od otoczenia.

37. Gorączkowe poszukiwanie przyjemności wytwarza psychiczną zależność od tych przyjemności aż do całkowitego niewolnictwa, to zaś hamuje rozwój, niszczy twórczość, w ostateczności prowadzi do ucieczki od życia.

38. Oszałamiający rozwój wiedzy i techniki może stać się wrogiem życia psychicznego człowieka.

39. Dziś jest potrzebne odrodzenie duchowe! Wiara daje bowiem wierzącemu uporządkowany obraz świata i przez rozpalającą miłość ożywia otępiałe wnętrze psychiczne człowieka. Wskazuje mu sens życia, mimo nieuniknionych trudności i cierpień związanych z rozwojem.